

MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS NARKOTIKŲ KONTROLĖS KOMISIJOS 2024–2026 METŲ VEIKLOS PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mažeikių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos (toliau – Komisija) 2024–2026 metų veiklos programa (toliau – Programa) parengta siekiant užtikrinti, kad nuosekliai, integruotai ir kryptingai būtų įgyvendinamos narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos priemonės.
2. Siekiant įgyvendinti psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos ir kontrolės priemones, būtina stiprinti teisėsaugos, sveikatos priežiūros, švietimo, socialinės apsaugos, kontrolės ir kitų institucijų glaudesnę tarpusavio bendradarbiavimą, bendrauti su visuomene, nevyriausybinėmis organizacijomis, ugdyti visuomenės nepakantumą neteisėtam psichotropinių medžiagų platinimui ir vartojimui, nepilnamečių rūkymui ir alkoholio vartojimui. Šias funkcijas Mažeikių rajono savivaldybėje Komisija vykdo nuo 2004 metų.
3. Programa pagrįsta Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2023 m. birželio 8 d. sprendimu Nr. T1-188 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos sudarymo ir nuostatų patvirtinimo“ patvirtintais Mažeikių rajono savivaldybės narkotikų kontrolės komisijos nuostatais.

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ

4. Sveikata yra žmogaus vertybė ir gyvenimo pagrindas, kuris turi būti pakankamai tvirtas, kad būtų sėkmingai sprendžiami kasdienio gyvenimo klausimai, įveikiami socialiniai ir ekonominiai iššūkiai. Psichotropinių medžiagų vartojimo atsiradimą ir plitimą lemia aukštas nedarbo lygis, žmonių neužimtumas, išsilavinimo stoka, motyvacijos stoka, moralės normų devalvacija, nepakankamas informuotumas apie psichotropinių medžiagų vartojimo padarinius, didelis alkoholio vartojimo lygis, nepakankamas dėmesys vaikų laisvalaikio organizuoti. Nustatyta, kad vaikai, veikiami neigiamų psichosocialinių veiksnių, dažniau bando rūkyti, ragauja alkoholio. Tyrimai rodo, kad vaikai, ankstyvoje paauglystėje pradėję vartoti alkoholį, rūkyti, vėliau piktnaudžiauja ir narkotikais. Atsižvelgiant į tai, narkotikų kontrolė ir narkomanijos prevencija gali būti sėkminga, jeigu ji kryptingai orientuota į vaikų, jaunimo ir visuomenės švietimą, pasiūlos ir paklausos mažinimą, informacijos rinkimą ir analizę.
5. Narkotikų ir psichotropinių medžiagų vartojimas keičia žmogaus elgesį sukeldamas neįveikiamą potraukį tęsti jų vartojimą dėl poveikio į tam tikras smegenų struktūras ir dirbtinai sukkelto malonumo. Narkotikai sutrikdo ir iškreipia žmogaus smegenyse vykstančius natūralius procesus, o pats žmogus tampa priklausomas nuo jų vartojimo.
6. 2023 m. balandžio mėn. Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras Komisijos sprendimu rajono ugdymo įstaigose atliko aplinkos paviršių tyrimą dėl narkotinių medžiagų paplitimo. Tyrimu siekta iširti poreikį išreiškusių ugdymo įstaigų aplinkas dėl narkotinių medžiagų paplitimo ir stiprinti ugdymo įstaigų bendruomenės atsakomybės jausmą už švartų aplinką be narkotikų, pasitelkiant švietimo priemones. 10 iš 18 ugdymo įstaigų rasta narkotinių medžiagų pėdsakų. Aplinkos ištyrimas parodė ne narkotinių medžiagų vartojimo faktą, o narkotinių medžiagų pėdsakų aptikimą įstaigos patalpose, kuriose buvo atliktas testavimas.

7. Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, vaikų, pirmą kartą užregistruotų piktnaudžiaujant alkoholiu, narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis nuo 2018 m. iki 2022 m. padaugėjo nuo 76 iki 183.

8. Neteisėtas narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas tiesiogiai siejamas su infekcinių ligų (ŽIV, AIDS, hepatito) plitimu. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, Lietuvoje daugiau kaip 60 proc. ŽIV užsikrėtusių asmenų ŽIV infekcija yra užsikrėtę vartodami narkotikus bei daugelis narkotikų vartotojų yra buvę įkalinti.

9. Plėtojant socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas švirkščiamųjų narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartotojams, vykdoma Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo Mažeikių rajone programa – Mažeikių nakvynės namuose veikiančiame „Žemo slenksčio“ kabinete dirbantys darbuotojai asmenims, vartojantiems narkotines medžiagas, teikia informaciją apie galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas, pradėti gydymo kursą priklausomybei įveikti, moko socialinių įgūdžių, teikia informaciją apie infekcinių ligų profilaktiką ir panašias paslaugas. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencines priemones (informuotumo didinimas, sveikesnio gyvenimo būdo skatinimas formuojant tinkamas sveikos gyvensenos nuostatas bei ugdant sveikos gyvensenos įgūdžius) įgyvendina socialiniai pedagogai, psichologai ugdymo įstaigose, Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, kuris bendradarbiauja su Užimtumo tarnybos prie SADM Mažeikių skyriumi, Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato Mažeikių rajono policijos komisariatu, Šiaulių apygardos probacijos tarnybos skyriumi Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje, Mažeikių rajono pedagogine psichologine tarnyba, Mažeikių rajono socialinių paslaugų tarnyba, Plinkšių globos namais, Mažeikių rajono nakvynės namais ir kt. rajono organizacijomis.

10. Komisija kasmet organizavo pasitarimus, susitikimus tarp įvairių profesijų atstovų, dalijosi gerąja patirtimi su Šiaulių rajono savivaldybe, bendradarbiavo su užkrečiamųjų ligų ir AIDS centru, savivaldybėje psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos srityje dirbančiomis įstaigomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, organizavo specialistų mokymus, analizavo, kokios psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos ir kontrolės priemonės taikomos Savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigose, pateikė rekomendacijas.

III SKYRIUS KOMISIJOS VEIKLA

11. Komisijos tikslas – narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos veiksnių koordinavimas, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, Savivaldybės strateginių priemonių šioje srityje įgyvendinimas.

12. Komisijos veiklos priemonės narkotikų kontrolės ir narkomanijos, alkoholizmo prevencijos klausimais:

12.1. pasitarimų, seminarų, konferencijų organizavimas, dalyvavimas savivaldybės ir šalies renginiuose;

12.2. informacijos iš savivaldybių ir valstybės institucijų, įstaigų, nevyriausybinių organizacijų gavimas, analizė, pasiūlymų, rekomendacijų ir kitų Savivaldybės sprendimų projektų inicijavimas, rengimas ir teikimas;

12.3. bendradarbiavimas su įstaigomis, nevyriausybėmis organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis bei kitomis organizacijomis;

12.4. švietėjiškos veiklos, siekiant stabdyti ir mažinti narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą savivaldybėje, vykdymas.

IV SKYRIUS FINANSAVIMAS

13. Komisijos veiklos priemonėms vykdyti lėšos kasmet iš Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos skiriamos pagal numatytą biudžetą.

14. Narkotikų kontrolės prevencijos priemonių vykdytoją (toliau – Vykdytojas) ir lėšų sumą (neviršijant numatyto biudžeto) siūlo Komisija.

15. Lėšos Vykdytojui skiriamos Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu, atsižvelgiant į Komisijos posėdžio protokolą.

16. Lėšos Vykdytojui perduamos pasirašius finansavimo sutartį.

V SKYRIUS NUMATOMI REZULTATAI

17. Bus užtikrintas efektyvus tarpinstitucinis bendradarbiavimas, įgyvendinant narkotikų kontrolės ir priklausomybių prevencijos priemones.

VI SKYRIUS VERTINIMO KRITERIJAI

18. Vertinamas į Komisijos vykdomas priemones įtrauktų įstaigų ir asmenų skaičius.

VII SKYRIUS BIUDŽETAS

Metai	Paskirtis	Lėšų poreikis, Eur
2024	Narkotikų kontrolės komisijos veiklai numatytoms priemonėms vykdyti	6000
2025	Narkotikų kontrolės komisijos veiklai numatytoms priemonėms vykdyti	4000
2026	Narkotikų kontrolės komisijos veiklai numatytoms priemonėms vykdyti	4000
Iš viso		14000